

Specificky narušený vývoj řeči

Kristýna Vlková, Magdalena Barochová
Kristýna Míčová, Alžběta Rosíková
Miriam Kozáková, Markéta Soldánová
Jana Viktorinová, Lucie Dvořáková
Darja Pelechová, Magdalena Hyánková
Michaela Adamcová

Specificky narušený vývoj řeči, neboli vývojová dysfázie

- Projevuje se ztíženou schopností nebo neschopností naučit se verbálně komunikovat
- Neurovývojová porucha, projevující se již v raném věku
- Široká symptomatika
- Velmi častý společný výskyt s dalšími neurovývojovými poruchami
- Symptomy mohou přetrvávat až do dospělosti

Symptomatologie

- nepoměr mezi verbálními a neverbálními schopnostmi
- specifický řečový vývoj - opožděný, defektní
- agramatická řeč
- nesrozumitelná řeč - dyslalie
- pomalý rozvoj aktivní slovní zásoby
- vlastní slovník - žargon
- neschopnost udržet dějovou linii
- nerozeznává klíčová slova k pochopení smyslu

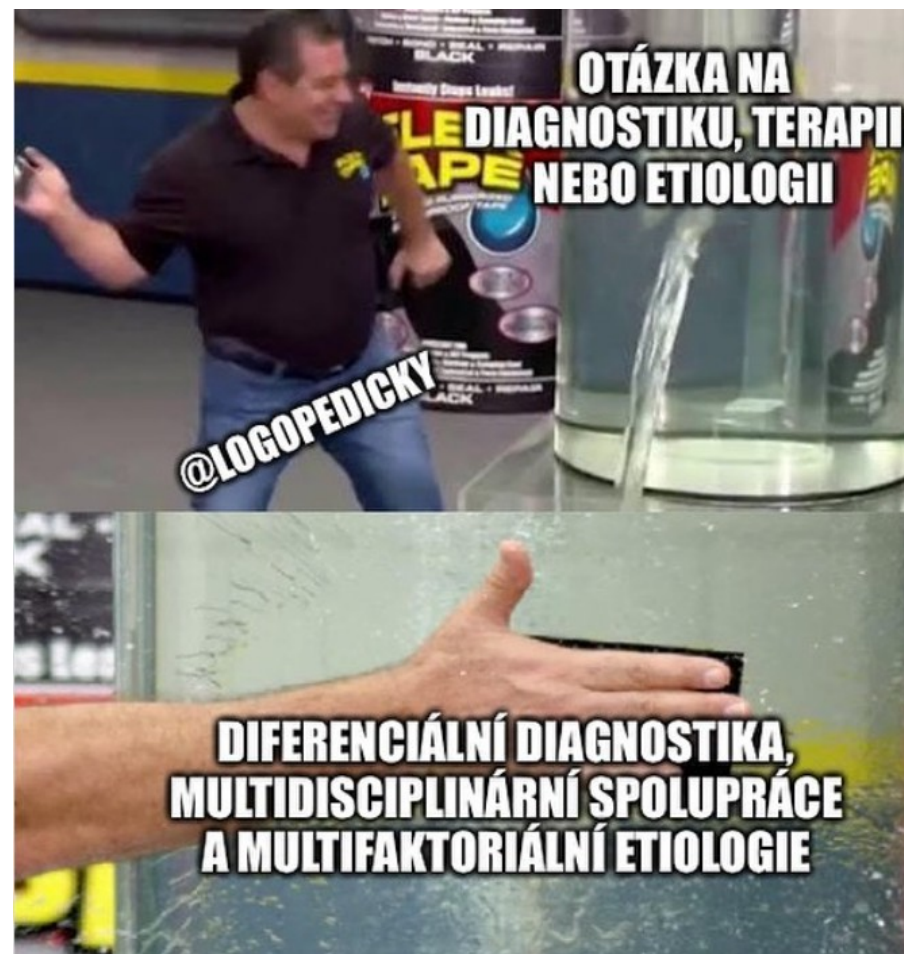
Symptomatologie

- narušení paměťových funkcí - krátkodobá verbální paměť
- narušené zrakové vnímání - disproporční, opožděná kresba
- narušené sluchové vnímání - rozlišování jednotlivých hlásek, melodie, rytmus, dynamika řeči
- narušená časoprostorová orientace - abstraktní pojmy (vpravo, vlevo, včera, ráno, teta, strýc)
- narušení hrubé, jemné motoriky a oromotoriky
- lateralita - často zkřížená nebo nevyhraněná
- nerovnoměrný osobnostní vývoj
- těžkosti v učení - dysgrafie, dyslexie, dyspraxie

Etiologie

- etiologické faktory -
genetické, vrozené, získané
(i kombinace)

“Etiologie narušeného vývoje řeči má multidimensionální charakter, kde spolu působí větší počet činitelů ve složitých interakcích.”
(Klenková, 2006)

Etiologie

- následek poruchy centrálního zpracování řečového signálu (centrální porucha řeči)
- difúzní postižení a drobné odchylky CNS
 - často drobné difúzní poškození řečových zón časně se vyvíjejícího mozku (není přesně lokalizováno)
- postižení vývoje kognitivních funkcí vlivem poškození mozku (prenatálně, perinatálně, postnatálně)
- vliv dědičnosti, genetické mechanismy
- predilekce (větší předpoklady) u chlapců
- poškození během nitroděložního vývoje
- předčasný porod
- nízká porodní hmotnost

Diagnostika

- víceoborová a komplexní
 - anamnéza osobní, rodinná, sociální
- pozorování, jazykové a neuropsychologické testy
- diferenciální diagnostika
 - vyloučení poranění mozku, neurodegenerativních stavů, genetických syndromů...
- nedostatek standardizovaných jazykových testů v ČR i obecně

Diagnostika - testové baterie

- USA: Test of Language Development, Peabody Picture Vocabulary Test (test slovní zásoby)
- Diagnostika jazykového vývoje (Seidlová Málková a Smolík - screeningový materiál s orientačními normami
 - receptivní a expresivní gramatika, fonologické povědomí, receptivní lexikon, zkouška rychlého automatizovaného jmenování
 - pro děti od 3 do 8 let
- česká adaptace neuropsychologického Token testu (porozumění mluveného slova)
- Baterie testů fonologických schopností pro děti předškolního a raného školního věku
- Zkouška jazykového citu - starší, standardizované
- nepřímý nástroj diagnostiky - rodičovský dotazník (dovrška.cz)
- Vývojové škály Bayleyové

Terapie

- předchází jí dlouhodobá a komplexní diagnostika
- mezioborová spolupráce
- široké spektrum příznaků = nelze stanovit 1 postup
- individuální / skupinová forma logopedické terapie
- široké spektrum smyslových podnětů
- pragmatická / lexikálně - sémantická / morfologicko - syntaktická / foneticko - fonologická rovina
- celkový rozvoj osobnosti - kombinace
 - zrakové a sluchové vnímání
 - myšlení, paměť, pozornost a soustředěnost
 - motorika, grafomotorika, schopnost orientace a řeč
 - využití AAK, počítačových programů, audio a video nahrávek

Zásady rozvíjení komunikace

- multisenzoriálního a individuální přístup
- respektování vývojového stupně
- preferování obsahové stránky řeči
- názornosti, plánovitosti
- upřednostňování sociálního aspektu
- doprovázení mluveného projevu gesty, mimikou
- komentování
 - self - talking
 - parallel talking
 - korekční zpětné vazby
 - rozšíření imitace
- alternativních otázek
- <https://www.youtube.com/watch?v=CKowaBkSm9A>

Organizace

- LOGO Brno
- Alfa Human Service - web ALFABET
- RADLD - Raising Awareness of Developmental Language Disorder (<https://www.youtube.com/c/RADLD>)

- DLD and me (<https://www.youtube.com/c/boystownhospital/videos>)

Příběh Karolíny

- expresivní vývojová dysfázie, těžká koordinační porucha
- 6 let
- problémy od porodu (porod normální, poté novorozenecká žloutenka, pobyt v inkubátoru)
- zjištění dysplazie kyčelních kloubů - nesmí se do 1 roku hýbat (dle maminky se zhoršují psychomotorické funkce)
- rehabilitace - Vojtova metoda, Bobath

Příběh Karolíny

- chodí ve 2 letech
- viditelné opoždění
- diagnostika - expresivní vývojové dysfázie
- služby střediska rané péče (půjčování pomůcek, návštěvy v domácnosti)
- od 2 let s maminkou znakuje
- v šesti letech příliš nemluví, slovní zásoba poměrně velká
- hrubá motorika - zlepšení

Zdroje

- SAHULOVÁ, Zuzana. *Logopedická intervence u dítěte s výrazným opožděním v řečové komunikaci* [online]. Hradec Králové, 2017 [cit. 2022-10-15]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/owv8gw/22995362>. Diplomová práce. Univerzita Hradec Králové. Vedoucí práce Doc. PaedDr. Karel Neubauer, Ph.D.
- KLENKOVÁ, Jiřina. *Logopedie*. 1. vydání, Praha: Grada Publishing, 2006
- Self Talk, Parallel Talk, & Toy Talk. In: *Youtube* [online]. 25. 7. 2019 [cit. 2022-10-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=CKowaBkSm9A>
- Příběh Martiny s Karolínkou: expresivní vývojová dysfázie a těžká koordinační porucha. Společnost pro ranou péči: Pobočka pro rodinu Olomouc - tělesné, mentální, PAS [online]. Olomouc: Společnost pro ranou péči, z. s, 2022 [cit. 2022-10-15]. Dostupné z: <https://www.ranapece.cz/olomouc2/2017/01/09/pribeh-martiny-s-karolinkou-expresivni-vyvojova-dysfazie-a-tezka-koordinacni-porucha/>
- POSPÍŠILOVÁ, Lenka, Michal HRDLIČKA a Vladimír KOMÁREK, 2021. Developmental dysphasia - functional and structural correlations. *Česká a slovenská neurologie a neurochirurgie* [online]. 84/117(4), 237-244 [cit. 2022-10-16]. ISSN 12107859. Dostupné z: doi:10.48095/cccsnn2021237

Zdroje

- Asociace klinických logopedů ČR
<https://www.klinickalogopedie.cz/index.php?pg=verejnost--co-je-to--vyvojova-dysfazie>